

VIP
Persoonlijke Vorming
voor de Basiscyclus
Deel 2, leerjaar 2
Docentenhandleiding

Auteurs

Carola Peeters (projectleider)
Mena Dirksz
Mirella Wijngaarden

Eindredactie

Afdeling Curriculumontwikkeling
Directie Onderwijs

Eerste druk, 2008

Colofon

Met dank aan:

Sandra Beumers, Nel de Cuba, Jane Hoofd, Merle St. Jago, Marianne van der Kamp, Reina Riley-Hernandis (vakconsulent), Roke Hoen.

Serie-overzicht

Leerboek 1a: Mijn eigen ik
Werkboek 1a: Mijn eigen ik
Werkboek 1b: De ander en ik
Leerboek 1b: De ander en ik
Docentenhandleiding 1 en 2, leerjaar 1

Leerboek 2: Ik thuis, op Aruba en in de wereld
Werkboek 2: Ik thuis, op Aruba en in de wereld
Docentenhandleiding 1 en 2, leerjaar 2

Uitgegeven door afdeling Curriculumontwikkeling, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Stuurgroep Herstructurering AVO (SHA)

ISBN 99904-89-97-1

Copyright © 333-773

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

HOOFDSTUK 28	110
Hoofdstuk 28 in vogelvlucht	111
Les 1	112
Les 2	116
Les 3	119
HOOFDSTUK 29	123
Hoofdstuk 29 in vogelvlucht	124
Les 1	125
Les 2	128
Les 3	131
HOOFDSTUK 30	136
Hoofdstuk 30 in vogelvlucht	137
Les 1	138
Les 2	139
Les 3	141
ANTWOORDMODELLEN DEEL 1 EN 2	149
Dit moet je lezen!!!	154

HOOFDSTUK 28

De boodschap van de media

DE LEERDOELEN

1. De leerlingen kunnen aangeven wat media zijn.
2. De leerlingen kunnen een mediamodel maken.
3. De leerlingen kunnen de ontwikkeling van media door de tijd beschrijven.
4. De leerlingen kunnen aangeven welke soorten media er zijn.
5. De leerlingen kunnen de kenmerken van de media beschrijven.
6. De leerlingen kunnen de verschillende mogelijkheden van de media omschrijven.
7. De leerlingen kunnen analyseren met welk doel de media gebruikt worden.
8. De leerlingen kunnen de voor- en nadelen van de media voor zichzelf aangeven.
9. De leerlingen kunnen een media-uitvinding zelf bedenken.

DE LEERINHOUDEN EN BEGRIPPEN

- Media - medium
- Gesproken, geschreven, multi, gedrukte, elektronische en digitale media
- Massamedia
- Fictie – non-fictie
- Interactie

HOOFDSTUK 28 IN VOGELVLUCHT

In het vorige thema ‘Veilig thuis en op Aruba’ hebben de leerlingen geleerd, dat normen en waarden die de leerlingen van huis meegekregen hebben, hen helpen om kritisch en weerbaar te zijn in moeilijke of zelfs gevaarlijke situaties. Ze hebben geleerd hoe zij onveilige situaties kunnen herkennen en hoe zij veiligheid kunnen bieden aan mensen die gevaar lopen. Ook is het pesten aan bod gekomen.

In dit thema ‘Media’ gaan de leerlingen ervaren dat de rol van de media in hun leven erg groot is. De leerlingen zullen ervaren dat de media voor een bepaalde veiligheid zorgen. Maar dat daarentegen ook gevaren schuilen achter het mediagebruik.

In dit hoofdstuk ligt het accent op wat media zijn en waarvoor ze gebruikt kunnen worden.

- Paragraaf 28.1 gaat over de ontwikkeling van de media in de tijd.
- Paragraaf 28.2 gaat over kenmerken van de media.
- Paragraaf 28.3 gaat over de mogelijkheden die de media aan de gebruiker bieden.

LES 1

– ONDERDELEN Trigger & Startopdracht & Leerdoelen & Paragraaf 28.1 ‘Van stem tot massamedia.’

– LEERACTIVITEITEN

1. Het herkennen van de verschillende soorten media.
2. Het kunnen inzien dat door allerlei uitvindingen, snelle ontwikkelingen in de media mogelijk zijn.
3. Het kunnen invullen van een mediamodel.

– BENODIGDHEDEN

Gekleurd A4 papier

Rode en groene kleurpotloden

– LESSUGGESTIES

Voordat u met dit hoofdstuk begint, laat u de leerlingen het themablad ‘Media’ lezen. Probeer te achterhalen wat de leerling al weet over media en wat zij verwachten ten aanzien van dit thema. Stel hen de vraag: “Wat wil je weten over media?” Schrijf deze verwachtingen op en kom hier aan het einde van het thema op terug.

Dit hoofdstuk gaat over wat media nu precies zijn. Welke soorten media er zijn en welke kenmerken media hebben.

De leerlingen gaan allereerst de startopdracht maken.

STARTOPDRACHT: Media, media en nog een keer media

Doel: De leerlingen kunnen aangeven dat media een belangrijke rol speelt in het dagelijks leven.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de trigger van hoofdstuk 28 lezen. Vervolgens lezen ze de instructie van de startopdracht.

Uitvoering

Laat de leerlingen in duo's het schema invullen.

Nabespreking

U kunt de leerlingen ook op zoek laten gaan naar informatie over het begrip media: op internet, in een woordenboek et cetera. Vervolgens laat u de leerlingen de definitie presenteren en uitleggen waarom er gekozen is hiervoor.

Suggestie:

Laat ieders definitie op een gekleurd A4-papier schrijven. Hang vervolgens alle definities op in de klas, met in het midden het begrip media (een spin).

Laat de leerlingen de tekst van het leerboek tot aan opdracht 28.1a lezen.

– LESSUGGESTIE

U kunt de informatie uit de leertekst naast de gemaakte definities (van de startopdracht) leggen. Wat klopt wel en wat klopt niet bij de gemaakte definities. Wat niet klopt wordt doorgestreept.

Sta uitvoerig stil bij de tekst die in het kader staat: 'Wist je dat.... er nu veel meer gelezen en geschreven wordt, dankzij het internet.' Vraag aan de leerlingen hoe dat kan en wat ze daarvan vinden.

OPDRACHT 28.1a: Welk medium?

Doel: De leerlingen kunnen onderscheid maken tussen gesproken, geschreven en multimedia.

Vorbereiding

Check of alle leerlingen goed onderscheid kunnen maken tussen gesproken en geschreven media en wanneer er sprake is van multimedia.

Uitvoering

De leerlingen vullen in tweetallen het schema in.

Nabespreking

Laat de leerlingen zelf definities bedenken van multimedia. Uiteraard mogen ze ook hulpmiddelen gebruiken om hun definitie vorm te geven (internet et cetera).

Suggestie:

In plaats van kiezen wat de beste definitie is, kunt u ook de volgende werkwijze hanteren. Laat een groep de definitie op het bord zetten. De volgende groep gaat op grond van zijn definitie deze definitie aanvullen. Groep 3 doet dit ook. En zo gaat u door totdat alle groepen hun aanvulling gemaakt hebben.

Laat de leerlingen de tekst van het leerboek tot aan opdracht 28.1b lezen.

OPDRACHT 28.1b: Generatie tijdbalk

Doel: De leerlingen kunnen inzien dat de ontwikkeling van de media razendsnel gaat.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de opdracht lezen. Ga vervolgens een plan van aanpak met de leerlingen uitwerken. Wie gaan ze vragen, wanneer, hoe gaan ze een afspraak maken, telefonisch, hoe laat?

Spreek met de leerlingen duidelijk af wanneer ze dit kleine onderzoekje uitgevoerd moeten hebben.

Uitvoering

De leerlingen voeren deze opdracht zelfstandig uit.

Nabespreking

De leerlingen bespreken in hun groep de resultaten en proberen tot conclusies te komen. Opvallende dingen worden klassikaal besproken.

Laat de leerlingen de tekst van het leerboek tot aan opdracht 28.1c lezen.

Geef duidelijk aan dat de ontwikkelingen van de media razendsnel gaan. Zo snel dat zelfs vanaf de uitgave van dit boek en het moment van behandelen in de klas, er weer nieuwe ontwikkelingen zijn. Probeer als docent op de hoogte te zijn van de laatste ontwikkelingen op het gebied van de media. En presenteer dit dan ook aan de leerlingen.

OPDRACHT 28.1c: Media of massamedia

Doel: De leerlingen kunnen het onderscheid tussen media en massamedia maken.

Vorbereiding

Neem de opdracht met de leerlingen door. Ze kunnen bij het invullen van deze opdracht ook gebruik maken van de gegevens uit de startopdracht.

Uitvoering

De leerlingen vullen in tweetallen het schema in.

Nabespreking

De leerlingen vullen de vragen van de nabespreking in tweetallen in.

Suggestie:

U kunt de leerlingen hun bevindingen laten vergelijken met de bevindingen van een ander duo. Mochten er verschillen zijn dan kunt u dit klassikaal bespreken.

– **AFRONDING**

1. Vat de inhoud van de lesstof van paragraaf 28.1 samen.
2. Check of de lesstof is begrepen.
3. Laat de leerlingen met een goed gevoel het lokaal verlaten!

LES 2

– ONDERDELEN Paragraaf 28.2 ‘Kenmerken van de media.’

– LEERACTIVITEITEN

1. Media analyseren op grond van de kenmerken ervan.
2. Kunnen inleven in media vroeger en nu.
3. Zelf een fictie of non-fictie verhaal schrijven.

– LESSUGGESTIES

In de vorige paragraaf heeft u de leerlingen geleerd wat media zijn en hoe media zich in de loop der tijden ontwikkeld hebben. In deze paragraaf zal het gaan over de kenmerken van de media. Als je je bewust bent van de kenmerken, kun je mediaboodschappen beter begrijpen.

Laat de leerlingen de tekst van paragraaf 28.2 tot aan opdracht 28.2a doorlezen.

Het gaat in deze tekst om fictie of non-fictie. Laat de leerlingen ook de afbeeldingen in het boek goed bekijken. Hoe kun je zien of iets fictie of non-fictie is? Probeer samen met de leerlingen tot de kenmerken van fictie of non-fictie te komen. Schrijf deze kenmerken op het bord (in twee kolommen).

OPDRACHT 28.2a: Fictie of non-fictie?

Doel: De leerlingen kunnen het onderscheid maken tussen fictie en non-fictie.

Vorbereiding

De leerlingen geven antwoord op de eerste vraag van de opdracht. Waarom geloofde je eerst wel (of niet) dat de Natural Bridge ingestort was? Bespreek deze vraag klassikaal en probeer tot een conclusie te komen waarom sommigen het wel meteen geloofden en anderen niet.

Uitvoering

Vervolgens gaan de leerlingen in groepen van vier een fictie of non-fictie verhaal verzinnen. Het verhaal wordt vervolgens gepresenteerd aan de groep.

Nabespreking

De leerlingen kunnen de kenmerken die op het bord staan gebruiken bij het beoordelen van de verhalen. Mochten er nog meer kenmerken van fictie of non-fictie naar voren komen, dan kunnen die toegevoegd worden. Laat de leerlingen aan het einde van de opdracht de kenmerken die op het bord geschreven staan, overnemen in hun werkboek.

Laat de leerlingen vervolgens de tekst van opdracht 28.2a tot aan opdracht 28.2b doorlezen.

– LESSUGGESTIE

Massaal of niet, snel of niet? Aan de hand van de gebeurtenis van 11 september 2001 kunt u met de leerlingen bespreken, wanneer zij dit nieuws hoorden, hoe laat dat was en hoeveel tijd er overheen gegaan is voordat het nieuws bij hen terecht kwam?

OPDRACHT 28.2b: De tijd die het kost om ...

Doel: De leerlingen kunnen aangeven hoe de techniek in de loop der jaren ervoor gezorgd heeft dat het nieuws zich steeds sneller kan verspreiden.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de opdracht doorlezen. Snappen ze wat er bedoeld wordt met de opdracht? Zo nee, leg het dan nog een keer mondeling uit aan de klas.

Uitvoering

De leerlingen vullen de opdracht in drietallen in.

Suggestie:

U kunt de leerlingen de verschillende manieren van berichten overbrengen ook laten visualiseren door er een tekening van te laten maken. Er kan dan een kleine tijdlijn in de klas opgehangen worden (1900 – 1950 – 2000 – 2050).

Nabespreking

De opdracht wordt klassikaal nabesproken, met name de verschillen in antwoorden worden besproken.

Laat de leerlingen de rest van de leertekst van paragraaf 28.2 doorlezen en opdracht 28.2c maken.

– **LESSUGGESTIE**

Laat een leerling uit de klas het verhaal van de jongen van Zimbabwe voorlezen (zie leerboek paragraaf 28.2). Vergelijk dit verhaal met de jongeren in Aruba. Wat zijn de overeenkomsten? Wat zijn de verschillen?

OPDRACHT 28.2c: Welk kenmerk?

Doel: De leerlingen kunnen van verschillende mediaboodschappen, de kenmerken van de media aangeven.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de opdracht doorlezen. Check bij de leerlingen of ze weten wat, chatroom en 'Pueblo na palabra' zijn.

Uitvoering

De leerlingen vullen in drietallen het schema in.

Nabespreking

De leerlingen bedenken zelf in hun groep de mediaboodschap. Laat ze de mediaboodschap presenteren, de klas bepaalt of het antwoord goed is.

Suggestie:

U kunt deze opdracht uiteraard ook zelf vormgeven door andere combinaties van kenmerken te noemen. Het is een goede manier om mediaboodschappen te analyseren. Bijvoorbeeld: Zoek een mediaboodschap die fictief, niet snel, niet massaal maar wel interactief is. Et cetera.

– AFRONDING

1. Vat de inhoud van de lesstof van paragraaf 28.2 samen.
2. Check of de lesstof is begrepen.
3. Laat de leerlingen met een goed gevoel het lokaal verlaten!

LES 3

- ONDERDELEN Paragraaf 28.3 ‘Dit kan allemaal met media’ & Opdracht ‘Wat heb ik geleerd.’ & Opdracht ‘Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.’ & Extra opdracht & Huiswerkopdracht.
- LEERACTIVITEITEN
  1. Inzicht krijgen in de mogelijkheden (doelen) van de media.
  2. Analyseren van mediaboodschappen op doelen.
  3. Kiezen van een geschikt medium op grond van kenmerken en doelen van de mediaboodschap.
  4. Bedenken van een media -uitvinding.
- BENODIGDHEDEN
Kleurpotloden
Kranten: Diario, Bon Dia, Awe Mainta, Amigoe, Algemeen Dagblad (Caribische editie)
- LESSUGGESTIES
In de vorige paragraaf heeft u de leerlingen geleerd dat mediaboodschappen bepaalde kenmerken hebben. Deze paragraaf laat zien dat je media voor verschillende doelen kunt gebruiken. In hoeverre deze doelen ook weer samenhangen met de kenmerken van de media, zal in de opdrachten geanalyseerd worden.

Laat de leerlingen uit het leerboek de leertekst tot aan opdracht 28.3a doorlezen.

Het is belangrijk dat de leerlingen de verschillende doelen van de media goed van elkaar kunnen onderscheiden. Sta er daarom ook goed bij stil wat het onderscheid is tussen deze doelen. Bijvoorbeeld door de leerlingen bij ieder doel voorbeelden van media te laten bedenken.

OPDRACHT 28.3a: De krant... rood, blauw, groen of geel?

Doel: De leerlingen kunnen van berichten in de krant, aangeven met welk doel ze geplaatst zijn.

Vorbereiding

Suggestie:

Het zou aan te bevelen zijn om kranten van de hele week te gebruiken want dan heb je meer keus.

Laat leerlingen zelf ook kranten meenemen. Denk aan de Diario, Bon Dia, Awe Mainta, Amigoe, Algemeen Dagblad (Caribische editie). Geef iedere groep een stapel kranten.

Uitvoering

Laat de leerlingen de opdracht binnen hun groep goed lezen. Vervolgens gaan ze zelfstandig aan de slag. Geef aan hoeveel tijd ze krijgen voor het analyseren van de mediaboodschappen.

Nabespreking

Conclusies worden klassikaal opgesteld.

– LESSUGGESTIE

U kunt een klassengesprek houden naar aanleiding van de jongen uit de United Kingdom. Laat de leerlingen antwoord geven op zijn vraag.

OPDRACHT 28.3b: Welk medium kies jij?

Doel: De leerlingen kunnen aan de hand van kenmerken en doelen van een media-boodschap, een geschikt medium kiezen.

Vorbereiding

De leerlingen lezen de opdracht door. Eventuele vragen mogen zij aan hun buurman/buurvrouw stellen.

Uitvoering

De leerlingen vullen individueel de opdracht in. Wijs hen erop dat ze ook een verantwoording moeten geven van hun keuze voor een medium.

Nabespreking

De leerlingen vergelijken de antwoorden binnen hun groep.

Laat de leerlingen uit het leerboek de rest van de paragraaf lezen.

Bespreek het uiltje: 'Is medium the message? of Is the message the medium?'

Laat de leerlingen nu opdracht 28.4: Wat heb ik geleerd, maken. Ze mogen hierbij gebruik maken van hun leerboek en werkboek.

OPDRACHT 28.4: Wat heb ik geleerd?

Doel: Nagaan bij de leerlingen of de lesstof is begrepen.

De leerlingen gaan zelfstandig de samenvatting maken. De kernbegrippen van de samenvatting zijn genoemd. Mochten ze moeite hebben met het maken van de samenvatting, laat ze dan in ieder geval een omschrijving geven van de kernbegrippen.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 28.5: Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.

OPDRACHT 28.5: Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.

Doel: De leerlingen kunnen hun eigen mening geven ten aanzien van een medium.

Vorbereiding

De leerlingen lezen de opdracht door. Wijs hen erop dat ze bij het invullen van deze opdracht gebruik moeten maken van wat ze in het hoofdstuk geleerd hebben over mediasoorten, kenmerken en doelen.

Uitvoering

De leerlingen werken individueel deze opdracht uit.

Nabespreking

U kunt ervoor kiezen om binnen de klas te inventariseren welke mediasoorten als leuk en welke als niet leuk bestempeld worden. Wat zijn de redenen hiervoor?

De extra opdracht die bij dit hoofdstuk hoort (achter in het werkboek), kunt u laten uitvoeren door leerlingen, die eerder klaar zijn met hun opdrachten, of door leerlingen die meer moeten of willen oefenen met de stof. U kunt bepalen wie deze extra stof doet, u kunt het ook aan de leerlingen zelf over laten.

Extra opdracht

Doel: De leerlingen kunnen een eigen media-uitvinding bedenken.

Laat de leerling de media-uitvinding ook uitwerken in een demo. Bijvoorbeeld door er een 3-D ontwerp van te laten maken of een maquette. Dit kan eventueel ook in samenwerking met de CKV- docent gebeuren.

Laat de leerlingen de huiswerkopdracht doornemen. Vraag of er nog onduidelijkheden ten aanzien van deze opdracht zijn. Bespreek wanneer de leerlingen deze huiswerkopdracht af moeten hebben. Bouw in de volgende les een moment in, waarop de huiswerkopdracht besproken wordt.

Huiswerkopdracht:

Doel: De leerlingen kunnen de voor- en nadelen van de media verwoorden in een rap of lied.

De leerlingen maken voor zichzelf het lied of de rap. De leerlingen die willen, mogen hun lied of rap presenteren aan de klas.

Bespreek met de leerlingen de volgende evaluatievragen.

– EVALUATIE

1. Wat heb ik geleerd?
2. Waarom heb ik het geleerd?
3. Waarvoor ga ik het gebruiken & op welke manier ga ik het gebruiken?

HOOFDSTUK 29

Wat doen de media met ons?

DE LEERDOELEN

1. De leerlingen kunnen aangeven dat media invloed hebben op hun leven.
2. De leerlingen kunnen hun eigen mediagebruik in kaart brengen.
3. De leerlingen kunnen aangeven wat 'multi-tasking' is.
4. De leerlingen kunnen aangeven dat in of achter elk medium een boodschap zit.
5. De leerlingen worden zich bewust dat een mediaboodschap rekening houdt met de doelgroep.
6. De leerlingen kunnen het onderscheid aangeven tussen de directe en indirecte boodschap.
7. De leerlingen kunnen aangeven dat mediaboodschappen op iedereen een ander effect hebben.
8. De leerlingen kunnen mediaboodschappen analyseren door 'behind the scenes' te kijken.

DE LEERINHouden EN BEGRIPPEN

- Invloeden van de media
- Jongeren.... 'always connected'
- 'Multi-tasking'
- Directe en indirecte boodschappen
- Mediamakers

HOOFDSTUK 29 IN VOGELVLUCHT

In het vorige hoofdstuk hebben de leerlingen geleerd dat de media je kunnen vermaken en ontspannen, ze geven je informatie of ze laten je iets kopen of verkopen.

In dit hoofdstuk leren de leerlingen dat media hun veel te vertellen hebben en dat de mediaboodschappen erop gericht zijn om hun aandacht te trekken. Door bewust te zijn van wat er 'behind the scenes' gebeurt, kunnen de leerlingen betere keuzes maken ten aanzien van wat zij aan mediaboodschappen wel of niet willen ontvangen.

- Paragraaf 29.1 gaat over de invloed van de media op ons leven.
- Paragraaf 29.2 gaat over hoe mediamakers boodschappen maken.
- Paragraaf 29.3 gaat over hoe je een mediaboodschap kunt analyseren.

LES 1

- ONDERDELEN Trigger & Startopdracht & Leerdoelen & Paragraaf 29.1 ‘De invloed van de media op ons leven.’

- LEERACTIVITEITEN

1. Vergelijken van mediagebruik vroeger en nu.
2. Nadenken over je eigen mediagebruik.
3. Ervaren wat voor een invloed mediagebruik heeft op je leven.
4. Analyseren en vergelijken van mediaboodschappen.

- BENODIGDHEDEN

8 grote vellen papier (A2 formaat)
TV en reclamespotjes
Calculator

- LESSUGGESTIES

De leerlingen lezen individueel de trigger.

U kunt ook drie leerlingen door middel van een rollenspel Patrick, Joyce en Jennifer laten nadoen, ze lezen het krantenartikel hardop voor.

Houd een klassengesprek. Vraag aan de leerlingen wat opvalt in de verhalen uit de kranten. Hebben ze eigen ervaringen, laat ze die vertellen.

STARTOPDRACHT: Drie kranten, drie verhalen?

Doel: De leerlingen kunnen aangeven of boodschappen in de media betrouwbaar zijn of niet.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de krantenartikelen voorlezen

Uitvoering

Vervolgens maken ze in groepen van drie de opdracht.

Nabespreking

Besprek de resultaten. Vraag aan de klas welke kenmerken een mediaboodschap betrouwbaar maken.

Laat de leerlingen de tekst van het leerboek tot aan opdracht 29.1a lezen.

Besprek klassikaal de illustratie van de satellietshotel.

Hoe werd het nieuws vroeger verspreid, toen we nog geen internet hadden?
Misschien kunt u als docent uw eigen ervaringen vertellen.

De leerlingen maken opdracht 29.1a.

OPDRACHT 29.1a: Jongeren.... always connected???

Doel: De leerlingen geven aan hoelang zijzelf en andere jongeren ‘connected’ zijn.

Vorbereiding

Neem samen met de leerlingen het eerste doel van de opdracht door tot en met het schema. Laat de leerlingen een lijst maken van welke jongeren ze gaan benaderen om hun onderzoek uit te voeren. Spreek ook af wanneer ze de resultaten van het onderzoek af moeten hebben.

Uitvoering

Laat de leerlingen vanuit het ingevulde schema opdracht 1a en 1b maken. Het staafdiagram wordt klassikaal ingevuld.

Suggestie:

Maak zes kolommen op het bord waarin de verschillende media vermeld staan. Verdeel de klas ook in zes groepen en elke groep verzamelt de totaalijd voor elk medium in hun groep. Vervolgens noteren ze het resultaat in de kolom op het bord. De laatste groep telt de totalen van het bord op. Daarna worden de uiteindelijke totalen verwerkt in het staafdiagram.

Nabespreking

Houd een klasgesprek waarin het mediagebruik thuis en de regels hieromtrent besproken worden. Bespreek ook met de leerlingen de pro's en contra's van ‘always connected’ zijn.

Laat de leerlingen de rest van de tekst van het leerboek tot aan opdracht 29.1b lezen.

OPDRACHT 29.1b: Eén dag zonder...

Doel: De leerlingen kunnen aangeven hoe zij de dag doorkomen zonder hun favoriete medium.

Vorbereiding

Laat de leerling zelf de uitleg van de opdracht lezen. Check of iedereen begrijpt wat de bedoeling is. Geef ruimte voor eventuele vragen.

Uitvoering

Laat de leerling individueel de opdracht invullen.

Nabespreking

Laat de leerlingen hun ervaringen vertellen. Viel het mee of viel het tegen? Zijn er veel leerlingen die hun mediagedrag gaan veranderen? Noem in het gesprek ook begrippen als; verslaving, verveling, onmacht, onrust et cetera.

Doel: De leerlingen kunnen aangeven voor welk doel ze de media het meest gebruiken.

Vorbereiding

Laat de leerling de opdracht goed doorlezen en even terugblikken naar de antwoorden van opdracht 29.1a. Kijk of de leerlingen goed onderscheid kunnen maken tussen de doelen.

Uitvoering

Laat de leerling de tabel invullen.
Geef enkele tips zoals: Ik heb gisteren naar het nieuws gekeken met de bedoeling om informatie te kijken over BBO. Daarna heb ik, om te ontspannen, naar 'Everybody loves Raymond' gekeken.

Nabespreking

Vergelijk je conclusie met twee medeleerlingen.

Suggestie:

U kunt ook de resultaten van de leerlingen gebruiken om te achterhalen met welk doel de verschillende media gebruikt worden door jongeren.

Welke conclusies kun je hieruit trekken?

– AFRONDING

1. Vat de inhoud van de lesstof van paragraaf 29.1 samen.
2. Check of de lesstof is begrepen.
3. Laat de leerlingen met een goed gevoel het lokaal verlaten!

LES 2

- ONDERDELEN Paragraaf 29.2 ‘Wat willen de media jou vertellen?’

- LEERACTIVITEITEN
  1. Nadenken over hoe media de aandacht van het publiek vasthouden.
  2. Ervaren dat je als mediamaker bepaalde keuzes maakt.
  3. Onderscheiden van directe en indirecte boodschap uit een mediaproductie.

- BENODIGDHEDEN

Grote vellen A3-papier
Schaar en lijm
Kleurpotloden/stiften
Een verhaal

- LESSUGGESTIES

Laat de leerlingen de tekst van paragraaf 29.2 tot aan opdracht 29.2a doorlezen.

OPDRACHT 29.2a: Mediaboodschappen voor jongeren

Doel: De leerlingen denken na over hoe de verschillende mediaboodschappen hun aandacht trekken.

Vorbereiding

Laat de leerlingen hun favoriete krant of tijdschrift meebrengen.
De leerling gaat de opdracht zelfstandig doornemen.

Uitvoering

Laat de leerlingen individueel de vragen beantwoorden.

Nabespreking

In groepjes van drie gaan ze onderzoeken hoe de Arubaanse media hun aandacht proberen vast te houden. Laat een aantal groepsresultaten presenteren aan de klas.

Laat de leerlingen de tekst tot aan opdracht 29.2b doorlezen.

Ga even met de klas in op het begrip Mediamakers. De collage in het leerboek kan hierbij een hulp zijn. Het moet de leerlingen duidelijk zijn dat bij de totstandkoming van een mediaboodschap veel mensen (mediamakers) betrokken zijn.

OPDRACHT 29.2b: Een klein experiment

Doel: De leerlingen kunnen zelf ervaren dat mediamakers keuzes maken die uiteindelijk bepalen wat het publiek te zien krijgt.

Vorbereiding

Lees de leerlingen een krantenartikel voor. De leerlingen luisteren naar het door de leerkracht voorgedragen krantenartikel.

Uitvoering

De leerlingen gaan het krantenartikel aanpassen, zodanig dat het interessant wordt voor jongeren.

Nabespreking

De groepen lezen de artikelen die in de klas hangen en gaan ze dan met elkaar vergelijken.

Suggestie:

In de nabespreking moet duidelijk naar voren komen dat de leerlingen moeten beseffen dat als ze iets zien in de media er dus al een preselectie heeft plaatsgevonden. Daarom zien alle uitwerkingen van de groepen er zo anders uit.

Laat de leerlingen de rest van paragraaf 29.2 lezen.

– LESSUGGESTIE

Bespreek klassikaal de folder van het Rode Kruis op grond van de drie vragen van de mediamaker. Ook de concepten directe en indirecte boodschap moeten klassikaal besproken worden. Doe dit aan de hand van de afbeelding van het vuunverkaffiche.

De leerlingen kunnen misschien zelf andere voorbeelden noemen van een directe en indirecte boodschap.

OPDRACHT 29.2c: Als ik de baas zou zijn van het nieuws.

Doel: De leerlingen kunnen na het bekijken van verschillende nieuwsuitzendingen zelf een uitzending maken.

Vorbereiding

De leerlingen moeten thuis de nieuwsuitzendingen bekijken van Aruba, Nederland en Amerika. Laat de leerlingen wel eerst de opdracht lezen zodat zij gericht naar de nieuwsuitzending kunnen kijken.

Uitvoering

Ze gaan nu in groepjes van drie bespreken wat ze geobserveerd hebben. Vervolgens gaan ze hun eigen nieuwsuitzending maken met onderwerpen die op die dag gebeurd zijn en die zij de moeite waard vinden om te vermelden in een eigen nieuwsuitzending.

Nabespreking

Laat de groepjes de nieuwsuitzendingen aan de klas presenteren. En bespreek de presentaties telkens op grond van de twee vragen uit de nabespreking.

– AFRONDING

1. Vat de inhoud van de lesstof van paragraaf 29.2 samen.
2. Check of de lesstof is begrepen.
3. Laat de leerlingen met een goed gevoel het lokaal verlaten!

LES 3

- ONDERDELEN Paragraaf 29.3 ‘Wat doet een mediaboodschap met jou.’ & Opdracht ‘Wat heb ik geleerd.’ & Opdracht ‘Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.’ & Extra opdracht & Huiswerkopdracht.
- LEERACTIVITEITEN
Inzicht krijgen in wat een mediaboodschap met je kan doen.
Herkennen waarvoor je gevoelig bent en waarom.
De juiste keuzes leren maken in het gebruik van media.
- BENODIGDHEDEN
Tv en DVD speler
Reclamespotjes op cd
- LESSUGGESTIES

Laat de leerlingen de tekst tot aan opdracht 29.3a doorlezen.
Bekijk de illustraties in het leerboek met de leerlingen en bespreek daarna de vragen die in de leertekst staan.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 29.3a.

OPDRACHT 29.3a: Wat zie ik en wat zie jij?

Doel: De leerlingen kunnen aan de hand van een foto zien wat voor effect een mediaboodschap heeft op ieder van hun.

Vorbereiding

Vertel de leerlingen dat deze foto een prijs heeft gewonnen als beste World Press Foto van 2006.

Uitvoering

Elke leerling bekijkt de foto en noteert wat voor gevoel het oproept.

Nabespreking

In groepjes gaan ze elkaars ervaringen bespreken en schrijven op, tot welke conclusie ze zijn gekomen.

- LESSUGGESTIE

De leerlingen kunnen ook zelf een foto of een afbeelding van iets, dat een behoorlijke indruk op hen gemaakt heeft, meenemen.

Laat de leerlingen vervolgens de tekst lezen tot aan opdracht 29.3b.

Laat de leerlingen opdracht 29.3b maken.

OPDRACHT 29.3b: Behind the scenes

Doel: De leerlingen kunnen een reclamespotje analyseren.

Vorbereiding

Suggestie:

Bekijk het spotje een paar keer met de hele klas en bespreek met de leerlingen wat de bedoeling van de opdracht is. Geef daarna elke groep apart een kans om het spotje weer te bekijken, maar dan gericht met de opdracht erbij. Intussen kunnen de andere groepen alvast nadenken over de opdrachten.

Uitvoering

Het reclamespotje blijft doordraaien, terwijl de leerlingen in groepjes van vier proberen de opdrachten zo goed mogelijk te maken.

Elke groep bespreekt tevens welke invloeden het spotje heeft op één gebied in het bijzonder.

Bijvoorbeeld: Groep A behandelt wat het spotje met ze doet op het gebied van taalgebruik. Groep B behandelt vrijetijdsbesteding et cetera.

Nabespreking

Elke groep presenteert het resultaat van hun observatie en tot welke conclusie ze gekomen zijn. Ook de invloeden, die het spotje heeft op elk één van de vijf genoemde gebieden, worden gepresenteerd.

Laat de leerlingen vervolgens de rest van de tekst lezen en opdracht 29.3c maken.

OPDRACHT 29.3c: Wat is de boodschap?

Doel: De leerlingen kunnen aangeven wat de directe en indirecte boodschap van het reclamespotje is.

Vorbereiding

Het reclamespotje uit opdracht 29.3b wordt weer bekeken met de groep maar nu richten ze hun aandacht op het doel van de boodschap.

Uitvoering

Geef elke groep een kopie van de foto uit opdracht 29.3b en laat ze met knipsels uit tijdschriften de verborgen boodschap omzetten in een directe boodschap. Of laat ze de nieuwe boodschap in een scène uitbeelden.

Nabespreking

De klas bekijkt of ze de nieuwe verborgen boodschap kunnen herkennen of vinden. Bespreek het met elkaar.

Bespreek het uiltje: 'Look behind the scenes to know what's really going on.'

Laat de leerlingen nu opdracht 29.4: Wat heb ik geleerd, maken. Ze mogen hierbij gebruik maken van hun leerboek en werkboek.

OPDRACHT 29.4: Wat heb ik geleerd?

Doel: Nagaan bij de leerlingen of de lesstof is begrepen.

De leerlingen gaan zelfstandig een samenvatting maken van hoofdstuk 29. In vijf regels verwoorden ze wat ze hebben geleerd.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 29.5: Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.

OPDRACHT 29.5: Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.

Doel: De leerlingen kunnen een mediaboodschap analyseren met behulp van de kennis die ze hebben opgedaan.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de opdracht uit het werkboek lezen.

Uitvoering

Laat de leerlingen bij het uitvoeren van de opdracht de stappen doorlopen van opdracht 29.3b en 29.3c. Deze stappen kunnen eventueel op het bord genoteerd worden. De presentatie kan gebeuren in de vorm van een rap, theaterstuk of een voordracht.

Nabespreking

De klas beoordeelt de presentatie.

De extra opdracht die bij dit hoofdstuk hoort (achter in het werkboek), kunt u laten uitvoeren door leerlingen, die eerder klaar zijn met hun opdrachten, of door leerlingen die meer moeten of willen oefenen met de stof. U kunt bepalen wie deze extra stof doet, u kunt het ook aan de leerlingen zelf overlaten.

Extra opdracht

Doel: De leerlingen kunnen bij het maken van een mediaboodschap bewuste keuzes maken ten aanzien van doel en doelgroep.

Laat de leerlingen in een jingle of hoorspel proberen om de aandacht van de luisteraars vast te houden.

Laat de leerlingen de huiswerkopdracht doornemen. Vraag of er nog onduidelijkheden ten aanzien van deze opdracht zijn. Bespreek wanneer de leerlingen deze huiswerkopdracht af moeten hebben. Bouw in de volgende les een moment in, waarop de huiswerkopdracht besproken wordt.

Huiswerkopdracht:

Doel: De leerling kan een reclamefolder zelfstandig analyseren.

Laat de leerlingen de illustratie goed bekijken en beslissen waarom de folder hun aanspreekt of niet.

Bespreek met de leerlingen de volgende evaluatievragen.

– **EVALUATIE**

1. Wat heb ik geleerd?
2. Waarom heb ik het geleerd?
3. Waarvoor ga ik het gebruiken & op welke manier ga ik het gebruiken?

HOOFDSTUK 30

Media en veiligheid

DE LEERDOELEN

1. De leerlingen kunnen uitleggen dat culturele invloeden een rol spelen bij de boodschappen die zij via de media ontvangen.
2. De leerlingen kunnen het verband leggen tussen deze culturele invloeden en veiligheid.
3. De leerlingen kunnen culturele invloeden in mediaboodschappen herkennen.
4. De leerlingen kunnen mediaboodschappen analyseren op grond van hun eigen waarden en normen.
5. De leerlingen kunnen aangeven welke gevaren er in het gebruik van de media schuilen.
6. De leerlingen kunnen voor zichzelf aangeven in hoeverre zij beschermd zijn tegen deze gevaren.
7. De leerlingen kunnen een aantal reclametechnieken herkennen in reclames.
8. De leerlingen kunnen een eigen veiligheidsplan ten aanzien van mediagebruik opstellen.

DE LEERINHouden EN BEGRIPPEN

- Media en gevaren
- Normen en waarden en veiligheid
- Culturele invloeden
- Vrijheid van meningsuiting
- Media en veiligheid
- Mediawetten/Kijkwijzer

HOOFDSTUK 30 IN VOGELVLUCHT

In het vorige hoofdstuk hebben de leerlingen geleerd om mediaboodschappen te analyseren. Ze hebben hun eigen mediagebruik bekeken en ingezien wat de invloed van de media in hun eigen leven is. Ook hebben ze geleerd dat de media hen op verschillende manieren proberen te bereiken, met verschillende doelen.

In dit hoofdstuk worden de leerlingen attent gemaakt op de gevaren die schuilen achter mediagebruik. Ze leren (doordat ze bewust zijn geworden van de gevaren van de media) de vaardigheden die ze bij VIP geleerd hebben, zelf toe te passen om zich zo te kunnen beschermen.

- Paragraaf 30.1 gaat over vrijheid van meningsuiting van de media en de rol die culturele invloeden hebben op deze vrijheid.
- Paragraaf 30.2 gaat over de gevaren van mediagebruik.
- Paragraaf 30.3 gaat over beschermende maatregelen van de overheid tegen gevaren van de media, en de bescherming die de leerlingen zichzelf kunnen bieden.

LES 1

- ONDERDELEN Trigger & Startopdracht & Leerdoelen & Paragraaf 30.1 ‘Culturele invloeden van de media.’

- LEERACTIVITEITEN

1. Vergelijken van ‘novela’ met soap
2. Culturele invloeden herkennen in Arubaanse mediaproducten
3. Je eigen normen en waarden afzetten tegen die van de media.
4. Weten hoe en waarom je kunt reageren tegen mediaboodschappen die niet gepast zijn.

- BENODIGDHEDEN

Tv

10 minuten opname van Venezolaanse ‘novela’

10 minuten opname van Amerikaanse soap

2 A3-vellen

Een lang touw

- LESSUGGESTIES

In deze paragraaf gaat het over de relatie tussen vrijheid van meningsuiting en de normen en waarden van een land. De media kunnen in principe op Aruba alles uitzenden, omdat Aruba een democratie is. Er zijn echter grenzen aan wat wel en niet kan. Deze grenzen worden bepaald door de normen en waarden van een land. Zo kunnen blote borsten op de Arubaanse tv niet uitgezonden worden, dat is ‘not done’. Het past niet binnen Arubaanse normen en waarden. Op het moment dat de tv dit toch uitzendt, zal het publiek reageren. De media zijn dus niet helemaal vrij in het uitzenden van mediaboodschappen.

Laat de leerlingen de trigger lezen.

De ‘piep’ is een beschermende overheidsmaatregel in Amerika. Op bepaalde zenders in Amerika is het ‘not done’ om scheldwoorden te gebruiken. Vraag aan de leerlingen wat zij vinden van de ‘piep’. Misschien kunt u een klassengesprek uitlokken waarin de leerlingen andere ‘not done’ onderwerpen ook de revue laten passeren. Denk aan naakte lichamen, seks, rookreclames, provocerend gedrag, agressie en geweld, et cetera.

Veel geweld en seks op tv

Kinderen die in de Verenigde Staten op de meest gangbare tijden televisie kijken, krijgen gemiddeld elke 3,5 minuut scènes met geweld of met seks voorgeschoteld.

Dit heeft een vereniging van ouders die televisieprogramma’s in de gaten houden, na uitgebreid onderzoek donderdag naar voren gebracht. De vereniging, de Parents

Television Council (PTC), onderzocht ‘prime time’ televisie gedurende 180 uren in 2006 en dit jaar. Het ging om meer dan tweehonderd uitzendingen tussen acht en negen uur in de avond door de week en tussen zeven en negen uur in de avond in het weekeinde. Daarvan toonde 90 procent verwondingen, gewelddaden of seksuele handelingen.

Amigoe, september 2007

Laat de leerlingen de startopdracht maken.

STARTOPDRACHT: What the 'PIEP'?

Doel: De leerlingen kunnen aangeven dat mediamakers ook aan regels gebonden zijn.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de trigger nog een keer goed doorlezen. Herkennen ze de 'piep'? In welke programma's die zij zelf bekijken, horen ze vaak een 'piep'? Is het zo dat op alle zenders de 'piep' wordt gebruikt? Waarom halen die bepaalde zenders de 'piep' weg?

Uitvoering

De leerlingen vullen de antwoorden op de vragen van de startopdracht in.

Nabespreking

Sta vooral stil bij de antwoorden die gegeven worden op vraag 3. Op de vraag, wie de 'piep' bepaalt, kunnen meerdere antwoorden gegeven worden. Het kan zijn dat de overheid dit bepaalt (in een mediawet) of dat de programmamakers dit zelf beslissen.

Laat de leerlingen de tekst van het leerboek tot aan opdracht 30.1a lezen.

– LESSUGGESTIE

Sta even stil bij de doelen van de les. Informeer wat de leerlingen al weten over gevaren van mediagebruik. En hoe zij bescherming kunnen krijgen tegen deze gevaren.

OPDRACHT 30.1a: Elk land, andere cultuur...

Doel: De leerlingen kunnen culturele invloeden herkennen in een 'novela' en een soap.

Vorbereiding

Voordat de leerlingen 10 minuten naar een stukje uit een 'novela' en 10 minuten naar een stuk uit een soap gaan kijken, moeten ze bedenken waar ze op gaan letten. In een groepje verdelen ze de taken. Ze spreken eerst af wie waarop gaat letten. En hoe ze de opvallendheden gaan noteren. Laat de leerlingen zelf afspraken maken hierover.

Uitvoering

De 'novela' en soap worden bekeken.

Vervolgens maken de leerlingen een gezamenlijk verslag van hun bevindingen. Hierin gaan ze de verzamelde informatie samenbrengen.

Nabespreking

Hoe zou een Arubaanse soap eruit zien? Wat zou kenmerkend zijn, en waarom? Schrijf de kenmerken op het bord.

– LESSUGGESTIE

Laat de groepen ieder een scène uit een Arubaanse soap voorbereiden en uitvoeren. Geef aan dat de scène niet langer dan twee minuten mag duren.

OPDRACHT 30.1b: Arubaanse touch?

Doel: De leerlingen kunnen van een mediaproductie aangeven wat typisch Arubaans eraan is.

Vorbereiding

Suggestie:

Bekijk de afbeelding van www.aruba.com en bespreek met de leerlingen wat typisch Arubaans is aan de afbeelding. Om te kunnen vergelijken kunnen de leerlingen andere sites bekijken zoals www.curacao.com, www.bonaire.com, www.usa.com.

Laat de leerlingen nu zelf een mediaproduct uitkiezen.

Uitvoering

De leerlingen beantwoorden de vragen in hun groep.

Nabespreking

Bij het presenteren laten de verschillende groepjes eerst hun mediaproductie zien en vervolgens geven ze aan welke culturele invloeden zij als groep hebben geanalyseerd. De rest van de klas mag hierop reageren.

– LESSUGGESTIE

Schrijf op het bord de tekst: 'Media: vrijheid van meningsuiting en normen en waarden'.

Ga brainstormen met de klas hierover. Laat de leerlingen naar voren komen en zelf opschrijven wat zij weten hierover. Maak 'een spin' op het bord.

Het is van belang dat de leerlingen gaan inzien, dat vrijheid van meningsuiting bij de media een recht is, maar dat ondanks dat, er toch grenzen zijn aan deze vrijheid. En deze grenzen worden bepaald door het publiek. Want als de media zich niet houden aan de normen en waarden van een land, worden ze teruggefloten.

Laat de leerlingen vervolgens de tekst van opdracht 30.1b tot aan opdracht 30.1c doorlezen.

– LESSUGGESTIE

Geef de leerlingen mee dat zij zelf ook vrij zijn om hun mening te uiten. Als ze iets horen of zien wat niet kan, mogen ze reageren. Laat de leerlingen de afbeeldingen in het leerboek goed bekijken (de ingezonden brief in de krant, degene die de telefoon pakt en de protesterende mensen).

OPDRACHT 30.1c: Ja of nee, kan het, of kan het niet?

Doel: De leerlingen kunnen op grond van hun eigen normen en waarden aangeven wat wel of niet uitgezonden mag worden in de media.

Vorbereiding

Schrijf op een A3-vel met grote letters: 'If the people lead, the media will follow'.
Schrijf op een A3-vel met grote letters: 'If the media leads, the people will follow'.
Hang beide vellen ver uit elkaar in de klas. Laat de leerlingen bij de spreuk staan waar zij zelf achter staan. Laat hen beargumenteren waarom. Eerst nagaan of de leerlingen begrijpen waar het bij deze uitdrukkingen om gaat.

Uitvoering

Laat de leerlingen individueel opdracht 30.1c maken.

Nabespreking

Maak een klassikale score (turven op het bord) van alle punten. Bij welk punt zijn de meningen het meest verdeeld?

Suggesties:

Maak met een touw een lijn in de klas. Laat de leerlingen die 'ja' zeggen aan de ene kant staan. De andere groep leerlingen staat aan de andere kant van het touw. De groepen proberen elkaar nu te overtuigen van hun standpunt. Op het moment dat iemand overtuigd is van het standpunt van de andere groep, mag hij naar de andere kant van het touw lopen.

U kunt met de klas een actieplan opzetten tegen de punten waar de meerderheid van de klas niet achter staat. Wat zouden de leerlingen willen ondernemen ertegen, bijvoorbeeld: een reactie in de krant plaatsen, radiozenders benaderen, op internet iets plaatsen et eteria. Geef nogmaals aan, dat het publiek mag reageren, als ze ergens niet achterstaan.

– AFRONDING

1. Vat de inhoud van de lesstof van paragraaf 30.1 samen.
2. Check of de lesstof is begrepen.
3. Laat de leerlingen met een goed gevoel het lokaal verlaten!

LES 2

– ONDERDELEN Paragraaf 30.2 ‘Gevaren van mediagebruik’.

– LEERACTIVITEITEN

1. Gevaren van media herkennen.
2. Eigen gedrag koppelen aan gevaren van de media.
3. Aangeven wat het doel van reclame is.
4. Bewust worden van reclametechnieken die mediamakers gebruiken

– BENODIGDHEDEN

25 A3-vellen

– LESSUGGESTIES

In de vorige paragraaf hebben de leerlingen geleerd dat vrijheid van meningsuiting van de media gebonden is aan de normen en waarden van een land.

In deze paragraaf zal het gaan over de gevaren van de media. Door de leerlingen te wijzen op de gevaren van de media, kunnen ze voor zichzelf nagaan of ze bescherming nodig hebben of niet.

Laat de leerlingen eerst kijken naar de illustraties van paragraaf 30.2 in het leerboek. Laat de leerlingen praten over wat de illustraties aan gevoelens bij hen oproepen?

Laat de leerlingen vervolgens de tekst van paragraaf 30.2 tot aan opdracht 30.2a doorlezen.

OPDRACHT 30.2a: Wat doen media met ons?

Doel: De leerlingen kunnen de gevaren van de media herkennen.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de illustratie van de computergames bekijken en vervolgens de vraag beantwoorden: Wat doen media met ons?

Uitvoering

Laat de leerlingen zelf uitzoeken hoe ze deze opdracht klassikaal gaan aanpakken. Begeleid hen hier wel bij, door vragen te stellen.

- Hoe kom je er bij iedere stelling achter, hoe de meningen verdeeld zijn?
- Wie houdt de scores bij?
- Als bij een stelling de meerderheid het eens is, wat gaan jullie dan doen? (nieuwe stellingen formuleren of elkaar proberen te overtuigen?)
- Et cetera.

Nabespreking

De stellingen worden op grote vellen papier geschreven en in de klas opgehangen.

Suggestie:

U kunt in de nabespreking stilstaan bij het groepsproces. Hoe zijn jullie tot deze stellingen gekomen? Wat ging gemakkelijk, wat ging moeizaam? Zou je het een volgende keer anders aanpakken? Hoe?

OPDRACHT 30.2b: Tijdschriften en reclames

Doel: De leerlingen kunnen verschillende doelen van reclame achterhalen.

Vorbereiding

Zorg ervoor dat elke leerling een tijdschrift bij zich heeft. Laat ze in duo's maximaal tien reclames uitknippen. Ieder duo krijgt één groot vel.

Uitvoering

De leerlingen geven een verslag van de verschillen die zij constateren tussen reclame die wil overtuigen, verkopen, ontspannen en informeren. Ze kunnen hierbij eventueel ook gebruik maken van de tekst die in het kader 'Een aantal reclametechnieken van reclamemakers' staat.

Nabespreking

Besprek ook het feit dat reclame bedoeld is als een soort sponsor van een mediaproduct.

Doel: De leerlingen kunnen bij het bedenken van een reclamespotje gebruik maken van reclametechnieken.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de tekst in het kader lezen: 'Een aantal reclametechnieken van reclamemakers.'

Uitvoering

In groepjes van vier bereiden ze een reclamespotje voor.

Nabespreking

Na de presentatie van ieder reclamespotje wordt het formulier klassikaal ingevuld.

– LESSUGGESTIE

Houdt een klassengesprek waarin u de leerlingen vraagt naar andere reclametechnieken (dan genoemd in het leerboek) die gebruikt kunnen worden.

– AFRONDING

1. Vat de inhoud van de lesstof van paragraaf 30.2 samen.
2. Check of de lesstof is begrepen.
3. Laat de leerlingen met een goed gevoel het lokaal verlaten!

LES 3

- ONDERDELEN Paragraaf 30.3 ‘Ik loop geen gevaar want ..... ik bescherm mezelf.’ & Opdracht ‘Wat heb ik geleerd.’ & Opdracht ‘Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.’ & Extra opdracht & Huiswerkopdracht.

- LEERACTIVITEITEN

1. Voor jezelf nagaan wat je kunt doen om je te beschermen tegen gevaren van de media.
2. Maken van een mediawet voor Aruba.
3. Volgens stappenplan een mediaboodschap maken.

- BENODIGDHEDEN

12 flap-overs

- LESSUGGESTIES

In de vorige paragraaf heeft u de leerlingen geleerd met welke gevaren in de media zij rekening moeten houden. In deze paragraaf zal het gaan over beschermende maatregelen die de leerlingen zelf kunnen nemen en maatregelen die de overheid neemt om mensen te beschermen tegen de gevaren van de media.

Laat de leerlingen uit het leerboek de leertekst tot aan opdracht 30.3a doorlezen. Hierin worden een aantal beschermende maatregelen genoemd. Zoals de Kijkwijzer van Nederland, uitzendtijden, 16 jaar en de wet, en het PEGI-systeem. Bespreek met de leerlingen wat ze van deze maatregelen vinden.

OPDRACHT 30.3a: Mijn eigen plan ...

Doel: De leerlingen kunnen aangeven wat zij zelf kunnen doen tegen de gevaren van de media.

Vorbereiding

Laat de leerlingen de opdracht uit het werkboek goed doornemen. Ze maken het eerste deel van de opdracht zelfstandig.

Uitvoering

Vervolgens gaan de leerlingen in groepen aan de slag om een veiligheidsplan te maken. Probeer ervoor te zorgen dat de verschillende groepen ieder een ander gevaar kiezen. Zo komen er straks voor alle gevaren van de media veiligheidsplannen op te hangen.

Nabespreking

De groepen kunnen hun poster presenteren aan de groep, voordat die in de klas opgehangen wordt.

Doel: De leerlingen kunnen een mediawet voor Aruba samenstellen.

Vorbereiding

Laat de leerlingen nog een keer de tekst van paragraaf 30.3 doorlezen. Wijs de leerlingen erop dat een aantal van deze maatregelen ook in een mediawet opgenomen kunnen worden. Wijs hen erop dat er nog veel meer maatregelen bedacht kunnen worden, eventueel kunnen ze zoeken op internet naar maatregelen die ook in andere landen getroffen zijn.

Uitvoering

Eerst gaan de leerlingen in groepjes van vier alle wetten en regels, die ze willen opnemen in de mediawet, opschrijven in hun schrift, maar ook op flap. Vervolgens worden de flappen opgehangen en wordt er van hieruit een klassikale mediawet samengesteld. Probeer of de klas hier zelfstandig uit kan komen. Stel zonodig een gespreksleider aan, die het proces om te komen tot een mediawet aanstuurt.

Nabespreking

Besprek met de leerlingen wat er met deze mediawet moet gaan gebeuren. Hoe pakken we het aan om een breder publiek te laten kijken naar de gemaakte mediawet. Te denken valt aan de radio, televisie, kranten. Een mogelijke afsluiting kan ook zijn dat deze wet gepresenteerd wordt aan DTZ (Dienst Telecommunicatie Zaken).

Besprek het uiltje: 'Media can change the world. U2!!!'.

Laat de leerlingen nu opdracht 30.4: Wat heb ik geleerd, maken. Ze mogen hierbij gebruik maken van hun leerboek en werkboek.

OPDRACHT 30.4: Wat heb ik geleerd?

Doel: Nagaan bij de leerlingen of de lesstof is begrepen.

De leerlingen gaan zelfstandig de samenvatting maken. De kernbegrippen van de samenvatting zijn genoemd.

Vervolgens maken de leerlingen opdracht 30.5: Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.

OPDRACHT 30.5: Zo gebruik ik wat ik heb geleerd.

Doel: De leerlingen kunnen een mediaboodschap maken ten aanzien van de gevaren van de media.

Vorbereiding

De leerlingen gaan deze opdracht in een vrij grote groep uitvoeren. Wijs hen erop dat ze een gespreksleider en een timekeeper binnen de groep aanwijzen. Laat de leerlingen de vragen doorlezen.

Uitvoering

Nadat de leerlingen de mediaboodschappen goed voorbereid hebben, gaan ze de boodschappen aan elkaar presenteren.

Nabespreking

Na iedere presentatie geeft u de leerlingen (de toehoorders) de kans om de vragen van de nabespreking in te vullen. Iedere vraag refereert naar de inhoud van een van de hoofdstukken van dit thema. Bespreek de antwoorden ook klassikaal.

De extra opdracht die bij dit hoofdstuk hoort (achter in het werkboek), kunt u laten uitvoeren door leerlingen, die eerder klaar zijn met hun opdrachten, of door leerlingen die meer moeten of willen oefenen met de stof. U kunt bepalen wie deze extra stof doet, u kunt het ook aan de leerlingen zelf over laten.

Extra opdracht

Doel: De leerlingen kunnen films beoordelen op een aantal kenmerken.

Laat de leerlingen van de drie films die zij gekozen hebben, aangeven of de film veel, weinig of geen elementen van agressie, angst, seks, discriminatie, drugs en alcoholgebruik en slecht taalgebruik hebben/bevatten.

De leerlingen de huiswerkopdracht doornemen. Vraag of er nog onduidelijkheden ten aanzien van deze opdracht zijn. Bespreek wanneer de leerlingen deze huiswerkopdracht af moeten hebben. Bouw in de volgende les een moment in, waarop de huiswerkopdracht besproken wordt.

Huiswerkopdracht:

Doel: De leerlingen kunnen andere gevaren (dan genoemd in het leerboek) van mediagebruik noemen.

Laat de leerlingen de spin invullen met rood. Vervolgens vragen ze mensen om hun heen (ouders, familie, buren, vrienden) of ze nog meer gevaren kunnen noemen. Deze antwoorden worden in groen opgenomen. Door leerlingen bewust te maken van de gevaren van mediagebruik, kunnen ze zichzelf beter beschermen.

Besprek met de leerlingen de volgende evaluatievragen.

– EVALUATIE

1. Wat heb ik geleerd?
2. Waarom heb ik het geleerd?
3. Waarvoor ga ik het gebruiken & op welke manier ga ik het gebruiken?

Antwoordmodellen

Deel 1 en Deel 2

Hoofdstuk 1: Het vak Persoonlijke Vorming*Antwoord*

1.4 Volwassen - begrijpen - sociaal - anderen

Hoofdstuk 2: Wie ben ik, wat kan ik*Antwoord*

Startopdracht Reizen - slee rijden
 2.2b Stunten - motoren - lezen - computeren - winkelen
 2.3b Moeilijk om nee te zeggen.
 Niet makkelijk loskomen.
 Je kunt jezelf niet zijn.
 Altijd doen wat de groep wil.
 Je eigen mening telt niet.
 Een gesprek/discussie houden over: pro's en contra's van horen bij een groep.

Hoofdstuk 3: Hoe zie ik mezelf?*Antwoord*

Startopdracht Neus, onzeker, triest, misschien, medisch noodzakelijk/niet belangrijk
 3.3b Gezichtscreme, bodymelk, gel, parfum
 3.3c Onzeker - zelfverzekerd
 In dit hoofdstuk accenten leggen op de sterke kanten van elke persoon.

Hoofdstuk 4: Ik voel wat ik denk!*Antwoord*

4.1a Positief - negatief - negatief - positief - negatief
 4.3a Altijd positief denken
 4.3b De cartoons ontbreken
 Extra opdracht Mila: hou van jezelf dan houdt iedereen van jou.

Hoofdstuk 7: Ik ben groot..., ik ben klein ..., ik wil graag volwassen zijn*Antwoord*

7.3b Lekker sporten - met vrienden uitgaan - lezen - naar de film - iemand helpen

Hoofdstuk 8: Het is mijn leven, dus ik kies hoe ik leef!*Antwoord*

8.2b Zonder ontbijt naar school, veel soft drinken.
 Met vrienden en familie bezig zijn.
 Vrijwilligerswerk doen.

Hoofdstuk 9: Nee... ik wil niet ziek worden*Antwoord*

Extra Op tijd naar bed - op tijd opstaan - ontbijten - gezonde snacks,
 boterham, fruit meenemen

Hoofdstuk 12: Relaties....wat zijn dat?*Antwoord*

Suggestie De leerlingen bewust maken dat zij zichzelf moeten blijven in welke relatie dan ook.
 Probeer in deze les hun empathisch vermogen te ontwikkelen/ vergroten.

Hoofdstuk 13: Soms heb ik geen woorden nodig*Antwoord*

13.1a Non-verbaal - verbaal - verbaal - verbaal - non-verbaal - non-verbaal

Hoofdstuk 14: Ik en de groep*Antwoord*

Suggestie Terugblikken naar hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 15: Help....ik ben verliefd*Antwoord*

Suggestie Help ze stilstaan bij wat niet leuk was in de relatie, checklist maken om de relatie nuchter te bekijken.
 Tijd heelt alle wonden.

Hoofdstuk 16: Mijn lichamelijke en seksuele ontwikkeling*Antwoord*

16.1c Horizontaal: bijballen - penis - balzak - eileider - baarmoeder

Verticaal: prostaat - vagina - eikel - erectie (staat niet in het leerboek)

16.2a Niet waar - niet waar - niet waar - niet waar - waar - niet waar

Hoofdstuk 17: Seksualiteit .... hoe ver ga je?*Antwoord*

Opmerking: Weet wat je wil, weet wie je bent, hou van jezelf, respecteer jezelf.
 Wees je bewust van de consequenties van je handelen.

Hoofdstuk 18: Genieten, gewenning, verslaving*Antwoord*

Opmerking: Ken je grenzen, geniet gezond.

Hoofdstuk 19: Verslaving: alcohol, tabak en drugs*Antwoord*

Opmerking: Maak de juiste keuzes, als je goed geïnformeerd bent dan kun je jezelf beschermen.
 Denk altijd na over de gevolgen.

Hoofdstuk 20: Verslaving....slecht voor jou en jouw omgeving*Antwoord*

20.3a Als je je eigen kind alcohol aanbiedt.

Als de ouders hun kinderen drugs laten verkopen of gebruiken.

Opmerking: Het is belangrijk dat je weet wat je wilt bereiken in je leven, dan maak je de juiste keuzes.

Hoofdstuk 21: Veilig samen leven thuis, op Aruba en in de wereld*Antwoord*

- 21.3a
- Tralies - alarmsysteem - politie bellen
  - Veiligheidsgordel - autostoeltje - alert zijn - voorrang verlenen
  - Voorschriften volgen - je huis beveiligen
  - Kijk op vergifwijzer - naar Poli - 911 bellen
  - Zonnecrème - schaduw - veel drinken
  - Medicijnen - dokter - poli
  - Nee zeggen - Fada en AA voor advies - rehabilitatie
  - Hulp zoeken - negeren - sluit je aan bij een groep
  - Uitpraten - conflict strategieën toepassen - hulp zoeken
  - 911 bellen - aandacht afleiden - om hulp roepen
  - Voorbehoedsmiddelen - naar de dokter - Fama Plana en Wit Gele Kruis benaderen
- 21.3b
- Jeugd- en Zedenpolitie
  - Directie Volksgezondheid - Inspectie geneesmiddelen
  - Politie
  - Milieugezondheidszorg - Dienst Openbare Werken - Serlimar
  - Cuerpo di Bombero y rescate
  - DOW - Brandweer - Directie Volksgezondheid
  - Politie - Brandweer - Ambulance
  - Polis di Bario
  - Brandweer/DOW
  - Bureaurampenbestrijding
- Opmerking: Doordat Aruba deel is van het koninkrijk staat Nederland garant voor de veiligheid in bredere zin.

Hoofdstuk 22: Dit is mijn thuis*Antwoord*

- 22.3b Focus op gelijkheid van man en vrouw.
Mannen en vrouwen zijn gelijke wezens en hebben gelijke kansen.
- 22.3c Gezinnen zoeken uit de verschillende lagen van de bevolking.

Hoofdstuk 23: Het gezonde gezin*Antwoord*

- 23.1c Geloof - vulkanische formatie - industrie en vooruitgang - belangrijk exportproduct - goede relaties met de wereld - vrede
Denk aan de kracht van jouw gezin/familie.
- 23.3a Ruzie over geleende kleren.
Niet goed opgelet, test gemist
Kleren vergeten op te hangen om te drogen.
Onaardig zijn tegen zieke moeder.
Niet meewerken aan jubileumviering ouders.
- 23.3b Nigel vertelt zijn familie wat hij voelt.
Nigel maakt een 'schedule' van de te spelen wedstrijden
Ieder gezinslid vult zijn naam in wanneer hij/zij kan komen kijken.

Hoofdstuk 24: Huishoudelijke taken... we doen het samen*Antwoord*

- 24.2a Spelende radio op de rand van een badkuip is gevaarlijk (elektrocutie).
Met blote voeten de badkamer schoonmaken is gevaarlijk (slipgevaar).
Koken met een kind op de arm is gevaarlijk. Met één hand twee pannen bedienen is niet veilig. Het kind is te dicht bij de pan met kokend eten.
Iemand kan struikelen.
Je kunt verongelukken. Je kunt anderen in gevaar brengen.
Slippers aan in plaats van schoenen. Geen bril op. Korte broek aan.
Stopcontact te dicht bij de kraan. Water spat op het stopcontact.
- 24.2b Lees de veiligheidsvoorschriften door met de groep.
De rest doen de leerlingen zelf.
- 24.2c Zie algemene voorschriften voor hygiëne bij koken.

DIT MOET JE LEZEN!!!

Op een dag vroeg een lerares aan haar leerlingen de namen van alle klasgenoten op een papier te schrijven en naast de naam enige ruimte te laten. Daarna zei ze tegen deze leerlingen dat ze het beste wat ze over deze klasgenoten zouden kunnen vertellen achter de naam moesten schrijven en dat ze achter iedere naam iets moesten schrijven. De opdracht duurde het gehele lesuur. En aan het einde van de les moest de opdracht ingeleverd worden bij de lerares.

In het weekeinde nam de lerares van iedere leerling een blad en schreef per leerling al deze positieve en opbouwende opmerkingen op zijn of haar blad. Op maandag gaf ze tijdens haar les aan deze klas aan alle leerlingen hun lijst. Na slechts korte tijd begon iedereen te lezen en te lachen. 'Is dat echt zo?', kon je horen fluisteren, 'Ik wist niet dat ik voor iemand anders waarde had!' en 'Ik wist niet dat anderen mij zo leuk vinden', waren de over het algemeen gehoorde commentaren.

Na enige tijd werd er over deze lijsten niet meer gesproken. Ook wist de leerkracht niet of de leerlingen onderling of met hun ouders hierover gesproken hadden, maar dat was ook niet het belangrijkste. Die oefening had zijn effect gehad. De leerlingen waren gelukkig met zichzelf en met de anderen.

Enkele jaren later was een van haar leerlingen omgekomen in een oorlogsgebied en de lerares werd uitgenodigd voor de begrafenis en ze ging. De kerk was overvol met vele vrienden. Een voor een gingen de mensen die van hem gehouden hadden of hem gekend hadden bij zijn graf voorbij en bewezen hem zijn laatste eer. De lerares ging als een van de laatste naar zijn graf en bad voor hem. Nadat zij daarmee klaar was vroeg een collega soldaat van Mark aan haar: 'Bent u Marks wiskunde lerares?' Zij knikte bedroeft en zei zachtjes; 'ja'. Toen zei hij; 'Mark heeft zeer vaak over u gesproken'.

Na de begrafenis was er gelegenheid tot condoleren en de meeste van Marks vroegere klasgenoten, ook aanwezig, waren bij elkaar gaan zitten. Marks ouders waren blij haar te zien en spraken haar aan. 'We willen u iets laten zien', zei Marks vader en haalde een portefeuille uit zijn broek. 'Dit vonden we toen we door Marks spullen gingen kijken nadat hij gesneuveld was en we dachten dat u het zou herkennen'. Uit de portefeuille trok hij een sterk verouderd, veelgebruikt, bij elkaar geplakt blad, welke duidelijk zichtbaar vaak opgevouwen en weer dichtgevouwen was. De lerares wist zonder verder te kijken dat dit het blad was waarop alle goede, opbeurende en positieve dingen stonden die zijn medeklasgenoten opgeschreven hadden en zij bijeen geschreven had.

'Wij willen u hiervoor zeer bedanken, dat u dit gedaan heeft', zei Marks moeder. 'Zoals u kunt zien heeft Mark dit enorm gewaardeerd.' Hierna verzamelden alle voormalige leerlingen rondom de lerares. Charlie lachte een beetje en bekende: 'Ik heb mijn lijst ook nog. Deze ligt in de bovenste lade van mijn bureau'.

Heleen, de vrouw van Joost, zei: 'Joost heeft me gevraagd of ik uw lijst in ons trouwalbum wilde plakken'. Ik heb mijn lijst ook nog zei Marylin. 'Ik heb hem in mijn dagboek geplakt'. Toen deed Vicky, een van de andere leerlingen, haar handtas open en haalde haar agenda hieruit en toonde haar lijst aan de anderen. Helemaal bijeen geplakt en duidelijk veel gebruikt. 'Ik neem hem overal mee naar toe' zei Vicky en voegde er aan toe 'Volgens mij heeft iedereen die lijst nog, en onder handbereik'. De lerares was totaal ontroerd, zo dat ze begon te huilen en moest gaan zitten. Ze hilde om Mark en al deze vrienden die hij nooit meer zou zien.

In het samenzijn met onze medemensen vergeten wij vaak, dat ieder leven eens eindigt en dat we niet weten wanneer dit zal zijn. Daarom is het zo belangrijk dat we de mensen die we liefhebben, die ons dienbaar zijn, zeggen dat ze speciaal, bijzonder en belangrijk zijn. Zeg het ze voordat het te laat is. Denk hierom: Wat je oogst is wat je zaait. Oorzaak en gevolg. De invloed die je in het leven van een ander hebt komt terug in je eigen leven. Deze dag is een gezegende dag en is ten minste even bijzonder als dat jij dat bent.